

GÜZEL HUYLAR

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ
الْأَوْلِيَيْنَ وَالْآخِرِينَ شَفِيعِ الْمُذْنِبِينَ تَاجِ رُؤُسِنَا
وَطَبِيبِ قُلُوبِنَا مُحَمَّدِ الْمُصْطَفَى وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَ
مَنْ تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الْجَزَاءِ أَمَّا بَعْدُ:
فَاعْلَمُوا أَيُّهَا الْإِخْوَانُ فَإِنَّ أَفْضَلَ الْحَدِيثِ كِتَابُ
اللَّهِ، وَأَفْضَلَ الْهَدْيِ هَدْيُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلَّ مُحَدَّثَةٍ
بِدْعَةٌ، وَكُلَّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلَّ ضَلَالَةٍ وَصَاحِبُهَا فِي
النَّارِ وَبِالسَّنَدِ الْمُتَّصِلِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

Elhamdü li'l-lâhi rabbi'l-âlemin.

*Ve'ssalâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne
ve'l-âhirîn şefî'l- müznibîn tâci ruûsinâ ve
tabîbi kulûbinâ muhammedini'l-Mustafâ ve
âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ
yevmi'l-cezâ. Emmâ ba'd:*

*Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-
hadîsi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyü*

seyyidinâ muhammedin sallallâhu aleyhi ve sellem ve şerra'l-ümûri mühdesâtühâ ve külle mühdesetin bid'a ve külle bid'atin dalâle ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallâhu aleyhi ve sellem ennehû kâl:

حُرِّمَ عَلَى النَّارِ كُلُّ هَيْنٍ لَيْنٍ سَهْلٍ قَرِيبٍ مِنَ النَّاسِ.
صدق رسول الله فيما قال او كما قال.

*Hurrime ale'n-nâri küllü heyyinin leyyinin sehlin karîbin mine'n-nâs.*¹

Sadaka Resûlullâh fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem cemaat-i müs-limîn!

Allahu Teâlâ hazretlerinin rahmeti, selâmı, bereketi, ihsânı, ikramı dünya ve âhi-rette sizlere ve bizlere ihsan olunsun. Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi iki cihanda aziz eylesin. Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mü-barek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup

¹ Ahmed b. Hanbel, I, 415, r. 3938; Ali el-Muttakî, *Ken-zu'l-ummâl*, III, 12, r. 5195; Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, I, 402, r. 1125.

teallüm eylemek, tefeyyüz etmek için toplanmış bulunuyoruz. Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce; başta sevgili Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in, onun cümle âl'inin, ashâbının, etbâının ve ahbâbının ruhlarına hediye olsun diye, sair enbiyâ ve mürselîn, cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhları ve hâssaten ümmet-i Muhammed'in mürşitleri olan ulemâ-ı muhakkıkîn verese-i Nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin ayrı ayrı ruhlarına, saha-be-i kirâm *rıdvânullâhi teâlâ aleyhim ecmaîn* Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Murtezâ'dan üstadımız Muhammed Zahid hazretlerine kadar güzerân eylemiş olan cümle mensuplarının ruhları için, bu beldeleri canlarını mallarını ortaya koyarak rızâ-i Bârî'yi kazanmak için cihat ederek fethetmiş olan sâdât ve mücahitlerin, şehitlerin, gazilerin ruhları için cümle ashâb-ı hayrât ü hasenâtın ve hâssaten bu caminin yapılmasına, yaşamasına yardımcı olanların ruhları için, uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelen siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve

yakınlarının ruhları için, bu hadîs-i şerîfleri nakil ve rivayet etmiş olan alimlerin, râvîlerin ruhları için, bizim de dünya ve âhîret hayrına, selametine saadetine nail olmamıza vesile olması için buyurun bir *Fâtihâ*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Ahmed b. Hanbel *rahmetullâhi aleyh*, mezhep imamı, Hanbelî mezhebinin kurucusu. Aynı zamanda büyük hadis alimi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

a. Yumuşak Huylu Olun

Hurrime ale'n-nâri, "Cehenneme haram kılındı," *küllü heyyinin leyyinin sehlin karîbin mine'n-nâs*, "her hafif, sakin tavırlı, *leyyinin* yumuşak, *sehlin* ahbablığı kolay, *karîbin mine'n-nâs* insanlara yakın, ülfet edilebilen, sevimli, sempatik insan cehenneme haram kılındı."

Bu hadîs-i şerîften anlıyoruz ki müslümanın bu sıfatlara sahip olması lazım. Çünkü böyle bir insan cehenneme girmeyecek, cennete girecek. Cehenneme girmesi yasak edilmiş, haram kılınmış, "Hayır, böyle müba-

rek, güzel huylu bir insan cehenneme giremez.” denmiş gibi oluyor. O bakımdan fevkalade önemli. *Heyyin* “kolay, hafif, problem olmayan insan” *Leyyin* “yumuşak” *Sehil* de “kolay” mânasına geliyor. Bunların *karîbün mine’n-nâs* insanlardan bucak bucak kaçan, ülfet edilmez kimse değil de insanlara yakın, sevimli, sokulgan, yanına yaklaşılabılır, kendisiyle ahbaplık edilebilir kimseler olduğu söyleniyor. Bu sıfat fevkalade önemli. Bazıımızda şöyle bir kanaat var, “Ben Cenâb-ı Hakk’ın yolunda yürüyorum, bütün öteki insanlar da yürürse ne âlâ, yürümezse kendileri bilir.” Kaşlarımızı çatıyoruz, gayet ciddi bir tavırla öyle gidip geliyoruz. “Mübarek! Bir tebessüm et, bir kaşlarını kaldır, biraz yumuşak ol. Biraz ahbaplık edelim. Bir selam ver, bir selamımızı al, hal hatır soralım, konuşalım.” Dalgaların gelip çat diye vurup da geriye devrilip gittiği sarp, yalçın kayalık gibi, yanına yanaşmak mümkün değil. Böyle şeylere lüzum yok.

أَشَدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

Eşiddâü ale'l-küffâri ruhemâü beynehüm², müslümanlar kendi aralarında yumuşak olacak. “Karşımızdaki günah işliyor.” Günahını sevmeyeceksin tabii, günahı sevmek mümkün değil. İskenderpaşa camiinde çok mübarek, yaşlı bir hocaefendi var. Belini tam doğrultamıyor, iki kat olmuş. Zamanında servigi gibi uzun boyluymuş. Her namaza gelir, en ön safta namaz kılar. Çok nüktedan, şakacı bir insan. “Allah bir kimseye lanet etmiş, biz şimdi ona rahmet mi okuyacağız.” dedi. Ben anlayamadım, tebessüm ettim, altından bir şey çıkacak biliyorum çünkü hocaefendi nüktedan bir insan, gönlü şen. Beli iki kat olmuş ama kendisi neşeli, ruhu genç. “Allah’ın düşmanı bizim de düşmanımızdır. Allah’ın düşmanını dost edinmek olmaz.” Meğer diyor ki

Allah Kur’ân-ı Kerîm’de, **تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ**

وَتَبَّتْ *Tebbet yedâ ebî lehebin vetebbe.*³ Ebû

Leheb ve hanımına -hanımına demek de doğ-

² 48/Fetih, 29.

³ 111/Tebbet, 1.

ru değil- karısına lanet etti. Bu Allah'ın sevmediği, Peygamber Efendimiz'in sevmediği, çok zalim, eşkiya, suçlu, günahkâr biri, bu srenin içinde ondan bahsediliyor. "Burada niye o süre okunmuyor?" "Yanılıyorsun, burada hatim yapılır, hatim devam ede ede Tebbet süresi de gelir, o da okunur, bak demek ki okunuyormuŐ." dedim. "Ama ayda bir defa, ben Balkanlar'dan Kafkasya'ya kadar her yeri dolaŐtım, bir çok yerde vazife yaptım, oralarda akŐam namazlarında filan *Tebbet* süresini çok okurlardı, burada az okunuyor." demek istiyor. Fakat sevimli, sempatik. Herkes onun etrafına halka oldu, gülerek dinliyorlar. Biliyorlar ki Őaka yapıyor, latife ediyor. İnsanın böyle sevimli, yumuşak huylu olması lazım.

Peygamber Efendimiz'in de latife yaptığı malum. Hanımlara, kendi hanımlarına, yaşlı akrabasına latife yaptığı, küçük çocuklarla ilgilendiği, onlara tatlı sözler söylediği biliniyor. Yolda bir çocuğu görüyor, soruyor; "Hani senin kuşun vardı, ne oldu?" ocuęun bir kuŐu varmış, ölmüş. Onun derdiyle dertleniyor, ilgisini çekecek Őeyle meŐgul oluyor. Peygam-

ber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri bir hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki;

الْمُؤْمِنُ مَأْلَفٌ

el-mü'minü me'lefün "Müslüman, kendisi başkalarıyla ülfet eder, başkaları kendisiyle ülfet edebilir bir kimsedir." Güleç yüzlü, sokulgan, başkaları da kendisinin yanına gelebiliyor, kapıları açık. Çevresi müsait, yüzü müsait yanına sokulunabiliyor

وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ، وَلَا يُؤْلَفُ

*lâ hayra fî men lâ ye'lefu vela yü'lefü*⁴ "Kendisiyle geçinilmeyen, başkasına yanaşmayan, sokulmayan kimsede hiçbir hayır yoktur." *Lâ hayra, lam, lâ-ennâfiye li'l-cins "lâ"* edatı, bütün cinsi reddeden bir edattır, "Hiçbir hayır yok." diyor. Geçimsiz, sokulmayan, nobran, kimsenin yanına gelmeyen insanda bir hayır yok. Müslümanlar birbirleriyle soh-

⁴ Ahmed b. Hanbel, II, 400, r. 9198; İbn Ebî Şeybe, *Musan-nef*, VII, 105, r. 34544; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, X, 400, r. 21097. Bk. Ahmed b. Hanbel, V, 335, r. 22840; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, X, 442, r. 7767; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, IV, 254; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VI, 135, r. 5744.

bet edecek. Müslümanlar birbirlerini sevecek, sevmenin şartı olan güleç yüzü de karşı taraf bu tarafa, bu taraf öbür tarafa gösterecek. Sokulgan olacaklar, yumuşak olacaklar. Problem çıkarmayacaklar, problemleri örtücü olacaklar, kusurları görmez olacaklar. Bazı şeyleri görmemek, duymamak, söylememek iyidir. “İyi ki söylememişim.” diye insan sonunda memnun olur.

Eskiden birisi medresede okumuş, tahsili bitmiş, iyi bir hoca olmuş. Gidecekken hocası ona birkaç nasihat etmiş; “Fevri hareket etme, sinirlenme!” Başka nasihatleri de var ama bilhassa kızmamasını, sakin olmasını, teenniyle hareket etmesini söyleyerek uyarılmış. Adam kalkmış, yıllar sonra memleketine gelmiş. Yeni evlenmiş, düğün yapmış ondan sonra kalkmış gitmiş. On sene mi, on beş sene mi, aradan uzun bir zaman geçmiş, köyüne, evine gelmiş. Evine girmeden camından bakmış ki hanımının yanında bir delikanlı var. Hemen silahına sarılmış ama o anda hocasının nasihatini gözünün önüne gelmiş, vazgeçmiş. Kapıyı çalmış, kaşları çatık içeri girmiş. Hanımı sevinmiş, “Hoş geldin, bak bu da bizim

oğlumuz, evladımız.” demiş. Meğer küçük bebek olarak bıraktığı çocuk, koca delikanlı olmuş. O kızgınlıkla hareket etseydi; hanımını da, çocuğunu da öldürecek, sonra da büyük bir pişmanlık yaşayacaktı. Demek ki insanın sakin olması, yumuşak huylu, insanlara hoş tavırlı bir kimse olması icap ediyormuş.

Dostluk ve muhabbet İslâm’da çok önemlidir. Dostluğun sevabı çok fazladır. Rûz-ı mahşerde insanların hepsi hesabın telaşında sıkıntı çekip dururken Allah birbirleriyle samimi dost, ihvan, kardeş olanları Arş-ı âlâ’nın gölgesinde gölgelendirecek. Tarikat kardeşliği de güzel yapılırsa, dostluk samimi olursa o zaman Allahu Teâlâ hazretleri bizleri de Arş’ının gölgesinde gölgelendirdiği bahtiyarların arasına dâhil edebilir. Bu güzel sifata hepimiz sahip olalım. Güler yüzlü, güleç yüzlü, tatlı dilli, geçimli olalım, arkadaşlarımızı sevelim. Arkadaşlarımıza fırsat verelim, ahbaplığı tatlı yürütmek için güleç yüz gösterelim. Biz onlara gidelim, onlar bize gelsin. Kavgacı, gürültücü, darılıcı, kızıcı kimseler olmamaya itina edelim. Komşularımıza muamelelerimiz de öyle olmalı. İki müslüman doğru düzgün

ortaklık yapamıyor, geçinemiyor, iki kardeş birbirine düşman. Bu durum Türkiye’de çok yaygın. Neden? Çünkü umumiyetle İslâmî bilgi zayıf. Bunu müslümanlarda da görüyoruz. Neden? Müslümanlar, “Biz müslümanız.” diyorlar ama Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in hadîs-i şerîflerini çok iyi bilmiyorlar. Bilseler öyle olmayacak, daha başka türlü bir manzara ile karşılaşacağız. Kötülük yapana iyilik yapmak, dargın durana gitmek, zulmedeni affetmek, güzel huylu olmak Müslümanlığın şiarı olmuş oluyor. İnşallah hepimiz bundan sonra böyle yapmaya söz verelim, gayret edelim.

حَسْبِ امْرُئٍ مِّنَ الْبُخْلِ أَنْ يَقُولَ: آخُذْ حَقِّي كُلَّهُ وَلَا
أَدْعُ مِنْهُ شَيْئًا

*Hasb’i’-m-rüin mine’l-buhli en yekûle âhuzu hakkî küllehû ve lâ edeu minhu şey’en.*⁵

⁵ Münâvî, *Feyzu’l-Kadîr*, III, 383, r. 3713; Ali el-Muttakî, *Kenzu’l-ummâl*, III, 447, r. 7378.

b. Cimrilik Kötü Huydur

Bu hadîs-i şerîf yeni bir konuyu gözümünüzün önüne serecek. Daha önce duymamışsanız çok hayret edeceksiniz. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki; *hasb'i'm-rüin mine'l-buhli*, “Kişinin cimrilikten yana nasibi olarak yeter,” *en yekûle* “şöyle demesi;” *âhuzu hakkî küllehû* “bütün hakkımı alacağım” *Ve lâ edeu minhu şey'en* “ondan hiçbir şey bırakmayacağım,” zerre bırakmayacağım, karşımdaki insandan kazıya kazıya, kökleye kökleye hakkımın tamamını alacağım. Peygamber Efendimiz, “Cimrilikten nasip olarak bu yeter.” diyor. Enteresan bir tavsiye, önemli bir hakikatin ifadesi. Umumiyetle biz, “Hakkım değil mi alacağım.” deriz. En ince teferruatına varıncaya kadar işi takip ederiz. Hadîs-i şerîften anladığımız, Peygamber Efendimiz; “O kadar ince eleme, o kadar derinine daldırma biraz yumuşak ol, hakkının bir kısmını bağışlayıver.” demiş oluyor. Çünkü “Sonuna kadar alacağım.” derken bir takım dargınlıklar, sinirlenmeler, kızgınlıklar olur. Huzursuzluklar, kavgalar, gürültüler çıkabilir. “Bu benim hakkım.” der, sonuna kadar uğra-

şırısan, bakarsın karşı taraf da darılmış, sinirlenmiş, başka bir tavra geçmiş olabilir. O bakımdan Yunus Emre *rahmetullahi aleyh* - bizim dinî konularda bilmediğimiz pek çok şeyi, hadisleri iyice hazmetmiş, güzel ahlâk olarak kendi üzerine güzelce sindirmiş ki- ne diyor;

Nazar eyle itürü

Bazar eyle götürü

Yaradılanı hoş gör

Yaradandan ötürü.

İtürü nazar etmek, keskin nazar etmek demek. “Baktığın şeye dikkatli bak, meseleyi hemen kavra.”

Nazar eyle itürü, çok dikkatli bak, manzarayı hemen anla, durumu kavra.

Bazar eyle götürü, götürü pazarlık et, öyle küçük detayla uğraşma. “Acaba on buçuk kilo mu gelir, on kilo yedi yüz elli gram mı, on kilo sekiz yüz gram mı? Bir kilosunu 275 lira olduğuna göre üç yüz gramı da şununla çarparsan şöyle mi olur?” Şunu on kilo hesabından yuvarla! Birazcık yuvarlak yapsan kıyamet mi kopar? “Şu kadar ver, hayrını gör.” de. Olmaz mı? Olur, hem de o zaman yumu-

şaklık olur. Allah selamet versin, bir profesör arkadaşla, “Çarşıdan birkaç bir şey alalım.” dedik, manava gittik. Üstüne fiyat koymuş, “495” fiyat bu. Arkadaş diyor ki, “500 olmaz mı?” 495, 500’den daha az. Biz umumiyetle alış veriş yapacağımız zaman tenzilat yaptırırız, “400 olmaz mı, 450 olmaz mı?” demesi lazım, “500 olmaz mı?” diyor. Adam baktı, tereddüt etti. “Canım 500 olsun.” dedi, çıkardı 500’ü verdi, tamam, bitti. 495, beş lirayı arayacak, bulacak, uzun iş. Tersine pazarlık, ilk defa o adamda gördüm. 495 olacak da ne olacak? Avrupa’dan gelme bir kurnazlık olarak vitrinlerde buçuklu fiyat yazıyorlar, 1298 lira. “İlk iki rakam dikkati çeksin, ucuz sayılsın.” maksat bu. Hâlbuki 1300 lira demek. İki liranın lafı mı olur? Almanya’dan muz alacağım. Orada muz çok bol, bizde elmanın bolluğu gibi. Pazarlarda sebil, yığınla. Hani traktörü getiririz, deviririz, “üç kilosu şu kadara” diye, aynen öyle. Afrika ülkelerine mal gönderiyorlar, oradan gelirken Güney Amerika’dan, Orta Amerika’dan, Afrika’dan yığınla muz geliyor. Çok ucuza satılıyor, 99 fenik. Ben de aldım, ceplerimi karış-

tırdım, bir iki fenik eksiklik var, “Onu da saymasanız olmaz mı?” dedim. “Yok olmaz, kuruşu kuruşuna.” dedi. “Peki.” dedim, çıkardım bir para daha verdim, onun üstünü kuruş kuruş verdi. Almanların cimriliği. “Kes yahu, bu malı satıyorsun işte, bundan en aşağı yüzde otuz kazanırsın, iki fenik eksik olsa ne olur?” Tabii terbiye noksanlığı, “Olmaz.” dedi.

İki arkadaş bir yere gidecek, birisi ötekisine ikram edecek, etmiyor. “Alman usulü yapalım.” diyor. O Alman usulü. Bizim usulümüzde, müslüman usulünde ikram var. Kardeşimize ikram etmek, ziyafet çekmek, sevap kazanmak isteriz. Bizim usulümüz başka türlü, Almanlarınkı daha başka türlü. Demek ki “Ben bütün hakkımı sonuna kadar alacağım, hiç bir şey bırakmayacağım.” demek doğru değilmiş. “Pekâlâ öyle olsun.” demek, keskin nazar edip götürü pazar etmek daha iyi. Yaradılanı Yaradan’dan ötürü hoş görmek, Allah rızası için kulun kusurunu görmemek ne güzel! *Yaradılanı hoşgör, Yaradan’dan ötürü.* Allah rızası için kusuruna bakma, kusurundan geçiver. “Ben de zamanında cahildim, küçük-

tüm, benim de bazı hatalarım olmuştu, şimdi onları düşünüyorum da utanıyorum. Bu kardeşimiz de bir zaman gelir bu hatasını anlar.” “Peki kardeşim, tamam, oldu, Allah’a ısmarladık.” demek İslâmî bakımdan daha uygun oluyor.

“Hakkımı sonuna kadar alacağım, hakkım olan hiçbir şeyi karşı tarafa bırakmayacağım.” demesi, kişiye cimrilikten nasip olarak yeter de artar bile.

c. Vekil Olarak Allah Yeter

حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ أَمَانٌ لِّكُلِّ خَائِفٍ

*Hasbiyallâhu ve ni'me'l-vekîl emanün li külli hâifin.*⁶

“*Hasbiyallâhu ve ni'me'l-vekîl*, sözü, korkan her insan için emandır.” Emniyet, kurtuluş ve korunma vesilesidir, sigortadır, garantidir. O zaman *Hasbiyallâhu ve ni'me'l-vekîl* sözünün mânasını düşünelim. *Hasbiyallâh* ne demek? “Allah *celle celalüh* bana yeter, Allah kâfi.” demek. *Hasbiyallâhu ve ni'me'l-vekîl*, o ne iyi vekildir. İnsan bir avu-

⁶ Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 383, r. 3715. Hadis Deylemi de geçiyor. Yeri bulunması lazım. Mzu.

kat tutuyor, para veriyor, maaş veriyor, “Şu davayı sen benim namıma takip et.” Onun vekili oluyor. Avukatın Türkçesi, Osmanlıcası neydi? “Dava vekili” idi. Şimdi avukat diyoruz. Nereden gelmiş? Batı’dan. Sanki “dava vekili” dese ydik kıyamet kopardı. Dedelerimizin sözü, ne olurdu dava vekili demeye devam etseydik? Dedemizin sözünü devam ettirmiş olurduk. İnsan bir çok kimseye vekalet verebilir. “Sen benim namıma şu işi yap.” Notere gidersiniz, imzalattırırsınız, sizin adınıza işlem yapmak üzere eline vesikayı verirsiniz, o şahıs sizin vekiliniz olur.

Herkes birbirine vekil olabilir ama bir insanın vekili Allahu Teâlâ hazretleri oldu mu, o insan yaşadı. En kuvvetli, en güçlü, en sağlam insan odur. Çünkü vekili Allah oluyor. Allah ne iyi vekildir! Peki insan Allah’ı nasıl vekil edinir? O’na tevekkül edince Allah insanın vekili olur.

“Ya Rabbi! Sen bana kâfîsin, ben sana tevekkül ettim, sana dayandım, sana inandım, sana güvendim, senden isterim. Bana sen gereksin, gayri bana gerekmez. Ben seni bilirim, sana dayanırım, sana ibadet ederim,

senden isterim, sen dilerse her türlü hayırları bana ihsân edersin, nasip edersin, dilerse beni cezalara uğratırsın. Her türlü kaza, kader, takdir, mukadderat, başıma gelen olaylar, hadiseler sendendir. Kötü kulluk etmişsem bazen ceza da verirsin, iyi kulluk etmişsem, ibadet etmişsem o zaman lütfedersin.”

Allahu Teâlâ hazretleri bazen sınamak için sevdiği kullara da bazı imtihanlar verir.

Eyüp *aleyhisselâm*'ın macerasını biliyorsunuz. Kur'ân-ı Kerîm'de kısaca ifade ediyor, Allahu Teâlâ hazretleri نِعْمَ الْعَبْدُ *ni'mel abd*⁷ “Ne güzel kuldu Eyüp!” diyor. Eyüp *aleyhisselâm* için “Ne güzel kul!” diyor. Eyüp *aleyhisselâm* nasılmış? Son derece zenginmiş, geniş bir ailesi varmış, çocuğu çocuğu, kavmi kabilesi, etrafı güçlü kuvvetli imiş. Ovalar dolusu sürüleri, malları, sıhhatli bir bedeni varmış. Allahu Teâlâ hazretleri mallarına telefât vermiş. Malları tükenmiş. Allah'ın takdiri, evladı, çoluk çocuğu ölmüş, kimsesiz kalmış. Ailesinden, yakınlarından çok az insan kalmış. Allah vücuduna hastalık vermiş, bîtap

⁷ 38/Sâd, 30, 44.

duruma düşmüş, vücudunu kurtlar sarmış. Tabii o zaman böyle çeşitli ilaçlar, imkânlar yok. Her tarafını yaralar sarmış, tenini kurtlar yemeye başlamış. Eyüp *aleyhisselâm* çok enteresan bir insan. Mübarek her taşın altından çıkıyor. Allah, “tenini kurtlar yiyen, kurt yedikçe sabreden Eyüp Peygamber” diye güzel ilâhilerle halkımıza öğretmiş. Öğrenilmesi gereken bilgileri ne güzel sunmuş, o da bir hüner. Dînî bilgileri halkın anlayacağı tarzda, seveceği şekilde ne güzel ambalaj yapmış. Geçen gün nar yiyoruz. Sübhânallâh! Allahu Teâlâ hazretleri narı ne güzel ambalaj eylemiş. Taneler birbirlerini çürütmesin diye aralarına ne güzel zarlar koymuş. Hepsi ne güzel! Güzel güzel, dizmiş dizmiş, bir yuvarlak topun içine ne kadar güzel yerleştirmiş

sübhânallâh! **فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ** Fe

*tebârekellâhu ahsenü'l-hâlikîn*⁸ ne kudret, ne kadar güzel bir yaratış, ne kadar güzel bir eser! İbret alalım. Akıllı insan her baktığından ibret alır.

⁸ 23/Mü'minûn, 14.

Narın ambalajına bakıp ibret alalım, biz de konuşmamızı halka güzel bir ambalajla sunalım. O da bir ambalaj, vitrin düzenlemesi için nasıl şu kadar para veriyor, “Gel bizim şu vitrini bir tanzim et.” Mal sahibinden dükkânı kiralamış, ondan sonra seksen milyon lira vitrin dekorasyonuna para vermiş. Doktor kardeşlerimiz vakıf kurmuşlardı, biz de caminin altında bir yer verdik, “Burası sizin polikliniğiniz olsun.” dedik. Genç doktorlar, içlerinde zengin, milyonerlik, milyarderlik kimse-ler yok. Fakülteden yeni mezun olmuşlar. Zaten merhametli insanlar, hastalarından çok para almıyorlar. “Otuz milyon lira para harcadık.” diyor. Caminin altında on, on beş tane poliklinik yapacaklar, oraya hastalar gelecek, bölmeler yapılacak, laboratuvar yapılacak. 400 metre kare yer, kullanacağım derken, “sıvası, badanası, boyası, duvarı kırması, tekrar yapması, alüminyum doğrama, malzeme döşeme, dekorasyon” derken otuz da gider kırk da gider. “Otuz milyon çok.” diyorlar, dert yanıyorlardı. Bir profesör kardeşimiz bunun üzerine anlattı; “Bir vitrin dekorasyonunda seksen milyon lira harcadım.” Aynı

malı sıra sıra dizersen kimse almaz. Vitrin dekorasyonu güzel olunca müşteri içeriye giriyor, istediği parayı veriyor, malı satın alıyor. Dekorasyonun parası, müşteriden çıkıyor. Esasında caddenin iyi bir yerindeki bir dükkânın kirası, dekorasyonun kirası müşteriden çıkıyor. Bunlar ibret. İnsanoğlu güzel bir manzara içinde olan şeyi daha kolay alıyor.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de böyle hareket ederdi. Dikkat edilirse Kur'ân-ı Kerîm'de de bilgileri insanlara sunuş şekli son derece güzel. Araplar tüccar bir kavim, ticarette fevkalade mahir. Kervan işletiyorlar, mal alıyorlar, mal satıyorlar Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de buyuyor ki; "Ey iman edenler! Ben size, sizi elîm ve feci bir azaptan kurtaracak bir ticaret tavsiye edeyim mi?"⁹ Niye öyle diyor? Çünkü kavim tüccar.

Yunus Emre diyor ki;

⁹ 61/Saff, 10. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ

*Sordum sarı çiçeğe, neden boynun eğri-
dir?*

Neden çiçekten bahsediyor? Çünkü muhatabı çiftçi kavim. Otlarla, çiçeklerle ilgili. Neden dertli dolaptan bahsediyor? Dertli dolap niçin böyle dönüp dönüp inlersin, oradan öbür tarafa intikal etmek için. “Ben haklıyım.” demek kâfi değil, söyleyiş tarzını güzel yaparsak kendimizi beğendirebiliriz. Güzel yapmazsak kimse beğenmez, toplanmayabilir, sözümüzü dinlemeyebilir. Kâfirler bu işi öğrenmişler, ilerletmişler. Milleti aldatıyorlar. Kadınlardan söz eden bir kitaptan bahsettiler, içinde müstehcen şeyler varmış. “Otuzuncu baskısını yaptı.” diyorlar. O zaman bize de, “Bir güzel eser yazıp bir o kadar tiraj sağlamamız mecburiyet oldu.” dedim. Nasıl yapıyorlarsa yapıyorlar, beğendiriyorlar, reklamını yapıyorlar, satıyorlar, okutturuyorlar, ondan sonra da karşılarındaki kimselerin kafaları bozuluyor. İşin enteresan tarafı, insanların kafalarını kendilerinin paralarını da alarak bozuyorlar. Para ondan çıkıyor, zarar da yine kendisine geliyor. Seve seve yapıyor, hâlâ farkında değil. Sigara konusu da öyle. O

kadar parası gidiyor, bu kadar sıhhati bozuluyor, bu kadar zararları var; kanser yapıyor, felç yapıyor... Nasıl yapmışlarsa yapmışlar, parayı verip onu alıyor.

Hasbiyallâhu ve ni'me'l-vekîl emânün liküllî hâifin. Hasbiyallâhu ve ni'me'l-vekîl, "Allah bana kâfidir o ne iyi vekildir." demek her korkan insan için garantidir. Korkusunun geçmesine vesiledir. Çünkü bir insan "*Hasbiyallâh, o ne iyi vekildir.*" derse, Allah'ı vekil edinirse onu Allah korur. Onun işini Allah takip eder, onun hasmının karşısına Allah çıkar, onun düşmanını Allah alteder. Böyle şey olur mu? Evet, hem de öyle olur ki misalleri de var, yeter ki sen Allah'a hakkıyla tevekkül etmesini bil. Büyüklerimiz, "Eğer kullar Allahu Teâlâ hazretlerine güzel bir tarzda hakkıyla tevekkül etmesini becerebilselerdi Allahu Teâlâ hazretleri onları, kuşların yavrularını beslediği gibi beslerdi." diyor. Kuş yavrusu nasıl besleniyor? Kuşun kendisinin dükkânı mı var, çarşısı, pazarı, ticarethanesi mi var? Sabahleyin evinden aç çıkıyor, akşamleyin yuvasına tok dönüyor. Nasıl oluyor? Allah rızkını ihsan ediyor. Tevekkül ederse böyle olur.

Tevekkül ettiği, Allah'a dayandığı zaman korunur, kurtulur.

Tüccardan birisi tek başına seyahat edermiş. Tabii o zaman yollarda tehlikeler var.

Biz geceleyin on ikide geldik. Arkadaşlara sordum;

“Araba olmasaydı bu yollardan bu kadar rahat geçebilir miydik?”

“Mümkün değil.” dediler. Araba bozulsa, kenarda kalsak bile korkarız, in yok cin yok. Yollarda, ağaçların arasında, karanlık bir yoldan, sıcacık arabada kalkıp geliyorsun, Allah'ın büyük lütfu. Allahu Teâlâ hazretlerine tevekkül ederse Allah onun yardımcısı olur, korunur kurtulur. O tüccar tek başına seyahat ediyormuş, demişler ki;

“Kervana katıl, tek başına gitme, kervanda asker var, muhafızlar var, silahlılar var, yolları belli, gideceği yer belli, emniyet tedbirleri alınmış, onunla git.”

“Allah bana kâfi gelir, Allah'a tevekkül ederim, yeter.” demiş. Ama bir keresinde karşısına düşman çıkmış, silahını almış. Mallarını alacak, kendisini de öldürecek.

“Madem beni öldüreceksin, müsaade et şurada iki rekât namaz kılalım da canımı öyle al.” demiş. O zamanın eşkiyası da yine biraz insaflı demek ki hemen öldürmemiş, ona bir namaz kılma fırsatı vermiş. Namazı kılmış, elini açmış;

“*Yâ Vedûd, yâ Vedûd yâ ze’l-arşi’l-mecîd, yâ mübdiü yâ müîd* diye Allahu Teâlâ hazretlerinin Esmâ-i Hüsnâ’sını zikrederek cân u gönülden bir dua ile ilticâ eylemiş. O anda bir atlı peyda olmuş, uzaktan onu çevirmiş olan o eşkiyâyı tepelemiş ve onu kurtarmış.

Müsebbibü’l-esbâb olan Allahu Teâlâ hazretleri meleklerini gönderir, kurtarır. Karşısındaki adamın başına yıldırım indirir, onu mahveder yine kurtarır. Veyahut bir başka kimse gelir, o sebep olur, o esnada kurtulur.

Doğu Anadolu’da eşkiyâ adamları çevirmiş; mallarını, cüzdanlarını, paralarını almış. Tam giderlerken adamlardan biri eşkiyâya seslenmiş;

“Hey bak pantolonumun cebinde de para varmış, bunları da gelin alın.” demiş. Eşkiya bir gülmüş, bir şaşırılmış ondan sonra yanına

kadar gelmiş. Elinde silah var, gelmiş bakmış hakikaten bir demet para, elinden almış gitmiş. Yanındaki arkadaşı diyor ki;

“Zaten gidiyorlardı, arka cebindeki parayı görmemişlerdi, ne diye haber verdin?”

“Zulümleri tamam olsun da cezası çabuk gelsin.” demiş. Yol kestiler, zulmediyorlar, eşkiyâlık büyük günah. Hakikaten o anda emniyet kuvvetleri çıkmış gelmiş, eşkiyâ orada yakalanmış. Bu yaşanmış bir hadise de yılını pek iyi hatırlayamayacağım. Adamın şuuruna bak, Allah’a dayanıyor, “Bu beni yolda çevirdi, malımı alıyor, bana zulmediyor. Allah elbette zalimin cezasını verir.” diye düşünüyor. Enteresan.

Biz de Allah’a hakkıyla tevekkül etmeyi öğrenelim. İmtihanımıza girerken tevekkül edelim, işlerimizde tevekkül edelim. Her türlü hâlimizde Allah’a sığınalım, her korkumuzda Allahu Teâlâ hazretlerine ilticâ edelim.

Muhterem kardeşlerim, başka hadîs-i şerîflerden bildiğimiz bir gerçeği de size hatırlatmak isterim. Geniş, rahat durumdayken, sıhhatli, zengin durumdayken Allahu Teâlâ hazretlerine duadan geri kalmamak lazım. Şu

anda sıhhatin yerinde mi yerinde, paran pulun var mı var, karnın tok mu tok, sırtın pek mi pek. Her şeyin yerli yerinde, tıkırında ama asıl bu anda duayı unutma.

تَعَرَّفَ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَّةِ

*Tearraf ila'l-lâhi fi'r-rahâi ya'rifke fi's-şiddeti.*¹⁰

d. Duayı Zor Zaman Bırakma

“Sen böyle geniş zamanında Allah’a kulluğu ihmal etmezsen, unutmazsan, Allahu Teâlâ hazretlerine ilticâdan geri durmazsan, Allah da sıkıntıya düştüğün zaman senin imdadına yetişir.” Ama geniş zamanında Allah’ı hiç anmazsan, hatırlamazsan, hiç o tarakta bezin olmazsa, olmaz. Vur patlasın çal oynasın eğlenip dururken, o günahkâr gidişin sebebiyle Allah başına bir bela verdiği zaman, bir ceza geldiği zaman artık yana yakıla yalvarmaya yakarmaya başlarsın. Elinde tesbih,

¹⁰ Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, II, 383, r. 1099; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, II, 79, r. 3221; Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, I, 352, r. 993. Bk. Hâkim, *el-Müstedrek*, III, 623-4, r. 6303-4; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, II, 350, r. 1043; XII, 353-4, r. 9528-29; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XI, 223, r. 11560; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, I, 314.

başında takke Eyüp Sultan'a kurbanlar adamak ve sair şeylere başlarsın. İstedığın yine olmadı. Neden? Geniş zamanında Allah'a ilticâ etmedin, başın sıkıştı ondan ilticâ ettin. O başından kalkmasını istediğin şey, zaten o gafletinin cezasıydı. Ceza geldikten sonra kalkar mı?

İdam mahkûmunu sehpayaya getirmişler, "Son arzun nedir?" diye sormuşlar. "İlmeği boynuma geçirmeyin, gıdıklanıyorum da." Orada artık, "İlmeği boynuma geçirmeyin." demenin bir anlamı yok. Mahkeme bitmiş, idam hükmü tasdikten geçmiş, o olacak, başka bir çaresi yok. Allah kula cezayı veriyor, "Aman yâ Rabbi, affet yâa Rabbi!" Geçmiş ola. Sen evvelce iyi kulluk yapacaktın. Bu, yapmadığının cezası oluyor. Geniş zamanlarınızda Allah'ın nimetlerini düşünün, şükredin. Yâ Rabbi! çok şükür hava ne kadar güzel, güneşli. İstanbul'a gidince, "Dün hava bulutlu muydu, güneşli miydi?" diye soracağım, eğer güneşli değilse size birkaç rekat daha namaz kılmak gerekecek. Çünkü burada hava çok güzel, güneşli. Karşınızda tertemiz, pırıl pırıl, limonata gibi bir hava, arkanızda göl, dağ,

dağda yeşillik. Hava kirliliği, duman, fabrika isi yok. Siz daha çok tesbih çekip daha çok ibadet etmelisiniz. Öbür taraflar öyle değil. İstanbul'dan gelirken hava perişandı, nefes alamıyordum. Hava, o kadar kirli. Geldiğin, geçtiğin yere göre koku değişiyor. Marşal boyalarının kokusu, antibiyotik fabrikalarının kokusu. Gözümü kapatsalar nerede olduğumu bilirim. Çünkü çevre kirliliği her yerden yayılıyor.

Allahu Teâlâ hazretleri bize kâfîdir, O ne iyi vekildir!

Allah bizi her korktuğumuzdan emîn eylesin, her umduğumuza nâil eylesin, dünyada da âhirette de âfiyet, saadet ve selamet ihsân eylesin! Dünyada sıhhatle, âfiyetle yaşayıp âhirette de cennetine, Cemâli'ne nâil olmayı nasip eylesin!

e. Zekat Malı Temizler

حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ، وَدَاوُوا مَرَضَاتِكُمْ

بِالصَّدَقَةِ، وَأَعِدُّوا لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ

*Hassinû emvâleküm bi'z-zekâti ve dâvû merdâküm bi's-sadakati ve eıddû li'l-belâi'd-düâe.*¹¹

İbni Mes'ûd *radıyallahu anh'*den rivayet edilmiş. Ben bu hadîs-i şerîfi özel bir sevgiyle seviyorum. Anlatmak da hoşuma gidiyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuş ki; *hassinû emvâleküm* “mallarınızı hisar altına, muhafaza altına alınız, kalenin içine koyunuz.” Ne yaparak? *Bi'z-zekâti*, “zekât vererek.” Mal ortada kalsa ne olacağı belli olmaz; hırsızlar tırtıklarlar, alırlar götürürler, bir zarara uğrar. “Akşamleyin ben böyle bırakmamıştım, kaç tane çuval gitmiş.” Gider, etrafında bir muhafız yok, duvar yok. Haram yiyen bir çok insan var, alır gider. Etrafına yüksek duvarlar lazım. Kapı demir olmalı, üzerinde sağlam bir kilit olmalı ki herkes anahtar uydurup açamasın. Bekçisi olmalı, tel örgüsü, alarmı olmalı. Böyle demiyor, kısaca söylüyor: “Zekât verin mallarınız

¹¹ Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, X, 128, r. 10196; *el-Mu'cemü'l-evsat*, II, 274, r. 1963; Kudâ'î, *Müsnedü's-Şihâb*, I, 401, r. 691; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, II, 104; IV, 237; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 388, r. 3728; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 293, r. 15759.

kalenin içine girmiş gibi korunsun.” Çok önemli. Zekâtını verdiği mal korunur. Zekât bir malın korunma garantisidir. Zekâtı verilmeyen mal gider.

Seneler önce İstanbul’da Kapalıçarşı’da büyük bir yangın olmuştu. Allah mekânını cennet eylesin Kapalıçarşı’da dükkanı olan, ihvanımızdan bir terlikçi amca vardı, ona; “Kapalıçarşı yanıyor.” demişler. “Yanabilir, ben zekâtımı verdim, Rabbim bilir nasıl isterse öyle yapar.” demiş. Yangın tam onun dükkânına kadar geldi, durdu. Yangının olduğu yeri tamir etmek için tahta perdeyle kattılar. Bu tarafta onun dükkânı duruyordu, öbür tarafı yanmıştı. Giderdik, gelirdik konuşurduk. Namaz vakti geldi mi kapıyı kapatırdı. Müşteri gelir, “Ustam, hacı baba, hacı amca şu terlik kaç?” der, o satışı bırakır, “Namazdan sonra, namazdan sonra!” derdi. Müşteriyi dükkânın içine bile almazdı, girmiş olan da çıkardı. Yakınında mescide gider, evvel vaktinde, en kıymetli zamanında, cemaatle namazını kılar ondan sonra gelir, ne güzel! İşte geldik işte gidiyoruz. O böyle güzel sevap kazanmış olarak gitti. Ne kadar

müsterih, “Yangın var!” “Olabilir, ben malımın zekâtını verdim, benimki yanmaz.” demek istiyor. Yanarsa da kızmayacak çünkü Allah’ın takdiri, ne yapalım? Kim bilir Rabbiniz’in ne hikmetleri vardır? Yanarsa yanar, ona da bir şey diyeceği yok. “Rabbi’nin takdirine rıza gösterir ama ben malımın zekâtını verdim.” demiş.

Siz de malınızı korumak istiyorsanız en büyük garanti zekât vermektir. Malınızın zekâtını hesaplayın. Muhterem kardeşlerim, bizim yanlış bildiğimiz bir nokta var, zekât malın hayrının asgari seviyesidir, alt çizgisidir. Ondan daha fazla verebilirsiniz. Hani pazarlığı götürü yapacaktık? “İki yüz kırk yedi bin lira yetmiş yedi kuruş.” İki yüz elli bin lira, üç yüz bin lira deyiver. Fakire gidecek, fakir istifade edecek, biraz fazla ver, garantili olsun. İstanbul’da bir hacı kardeşimiz var, yakınımız, sevdiğimiz bir kimse. Silahtarğa’da oturuyordu sonra daha uzak bir semte gitti. Gecekondu muhitinde oturuyor, “O kadar fakir insan var ki hepsi de bana geliyorlar, dert yanıyorlar.” diyor. Birinden bahsediyor; evin beyi hastaymış, veremmiş, ciğerleri

rahatsızmış. Gece bekçiliğinden altmış lira gibi cüz'î bir para alıyormuş. Çok çocuğu varmış. Evleri kiraymış, damı akıyormuş. Altı, yedi tane okuyacak çocuk var, her birisi bir tane ekmek yese şu kadar para eder, aldığı para ekmek parası bile etmez. "Aman sen böyle muhtaç insanların hemen şöyle bir listesini hazırla, sana müracaat edeni boş çevirme, biz orayı 'zekâtları dağıtma merkezi' yapalım, hepsine dağıtalım." dedim. Fazla eşyalarımızı da götürelim, baktım bizim evde de gidecek eşyalar var, her evde mutlaka vardır.

Nereye vereceğimizi bilemiyoruz, çünkü biz ayrı bir muhitteyiz. Burada herkesin aşağı yukarı geçinecek bir hâli vardır. Ankara'da, Mamak'ta namazdan çıktık, ben birisine elbisesi biraz yıpranmış diye bir on bin lira zekât parası verdim. Kaşlarını çattı, "Bu ne?" dedi? "Zekât" dedim. "Ben fakir değilim." Hemen toparladım vaziyeti. "Amca! Fakir değilsen çevrendeki fakirlere verirsin, burada fakir çok." dedim. Ama adam sinirlendi. Mübarek! Madem zenginsin, niye bu yırtık yakayla dolaşıyorsun? At bunu veya daha fakir bir kimseye

ver, sen çiçek gibi giyin, ben de senin zengin olduğunu bileyim. Fakir de bilsin, gelsin senden isteyebilsin. İyi giyimli olduğun zaman gelir ister, eski, yırtık giyimli olursan elini cebine atar, para vermeye kalkar.

İmâm-ı Âzam hazretleri güzel giyinirmiş. "Allah *celle celalüh* verdiği nimetin eserini, kulu üzerinde görmeyi sever."¹² Zenginlik mi vermiş, vermiş. Hani nerede, nereden belli? Hırpani giyiniyor, yamalı giyiyor. O yamalıyı başkası giysin, sen çiçek gibi giyin. İmâm-ı Âzam'ın mezhebinden misin? Evet. O zaman çiçek gibi giyin, tertemiz giyin. "Lüks giyin." demiyorum ama temiz pak giyin o yamalıyı da öteki fukaracığa verin. Yeni bir elbise alırsan öncekini fakire ver.

Tarikate intisap edeceği zaman merhum Ali Haydar Efendi'yi bir şeyh efendiye götürmüşler. "Sen hangi mezheptensin?" demiş. Nefsi kırılınsın diye, biraz böyle istemiyor gibi sert muamele ediyor, ilk önce, "Hangi mez-

¹² إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ Tirmizî, "Edeb", 54,

r. 2819; Ahmed b. Hanbel, II, 311, r. 8107; Kudâ'î, *Müsnedü's-Şihâb*, II, 161, r. 1101; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, II, 293, r. 1880; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 641, r. 17183.

heptensin sen?” “Tahsilli misin?” demiş. Tahsilli. “Eyvah! Neler çekiyoruz bu tahsillilerden, illallah.” demiş. Tabii hocanın azarı karşısında başından aşağı kaynar su dökülmüş gibi oluyor. O da onu kolluyor, “Bakalım ne yapacak?” diye. Yine kaşlar çatık, “Hangi mezheptesin sen?” demiş. “Hanefî mezhebindenim.” “Yalan söylüyorsun.” demiş. “Nerede okuyorsun?” dediği zaman, “Medresetü'l-kuzât'ta, kadı mektebinde okuyorum.” demiş. Hâkim olacak, kadı olacak. Mektebi de bitirmiş, kadı olmak üzere çıkmış. Hukuk fakültesini bitirmiş, hâkim olmuş gibi. “Hangi mezheptensin?” diye soruyor, “Hanefî mezhebinden.” “Yalan!” diyor. Çünkü İmâm-ı Âzam'a kadılık teklif ettiler, kabul etmedi. Halife, “Hapsederim.” dedi, “Edersen et.” dedi. Hapse girmeye razı oldu, kadı olmaya razı olmadı. “Veballı iş, mesuliyetli iş.” diye, “Sen nasıl onun mezhebinden olursun, yalan!” diyor. Biz de mezhebimizin imamını tanıyalım. Çiçek gibi, tertemiz giyinirmiş. Niye böyle temiz, özenli giyiniyorsun? Çünkü Allah kuluna verdiği nimetin eserini, kulu üzerinde görmeyi sever. Bu hırpani kılık, sana

yakışmaz. Olmasaydı o zaman yama üstüne yama yapardın, kırk yamalı aba giyerdin ama varken giymek olmaz. Büyük mutasavvıflardan bir tanesi normal giyinmiş. “Tasavvuf erbabının yün hırkaları, basit kıyafetleri olur, daha mütevazı, niye öyle yapmıyorsun?” diyorlar. “Onda riya tehlikesi gördüm, onun için böyle yapıyorum.” diyor. O zamanın modası o. Herkes öyle insanı alkışlıyor, “Aferin, mâşaallah, ne kadar mütevazı giyiniyor, aşk olsun, ne kadar basit elbiseler giyiyor.” O zaman o da normal giyinir ki halkın teveccühünü, şöhretini, alkışını çekmemiş olsun. Büyük insanlar böyle ince meselelere dikkat ederler.

Birisi, büyük meşayıhten zengin bir zâta para vermiş. Şöyle bir düşünmüş, almış, “Ben zengim.” deyip reddetmemiş, almış. Diyorlar ki; “Zât-ı âlîniz zenginsiniz, konağınız, paranız pulunuz var, hayrınız hasenâtınız geniş, konağınızda nice fakirleri beslersiniz, eliniz derya gibi cömert, her tarafa yardımlar yaparsınız, bunu niye aldınız? “Reddetsem nefsimin hoşuna gidecek, kabul etsem nefsim hor zelil olacak. Nefsime ağır geldi. Horlan-

masını, izzetlenmesine tercih ettim de ondan aldım.” diyor. Alacak yine başkasına verecek, onların hesapları başka. Zaten cömert, zaten yanında para bulundurmuyor ama hesapları başka türlü oluyor.

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte *hassinû emvâleküm bi'z-zekâti*, “Zekât vermekle mallarınızı koruyunuz.” buyurdu. Cömert olacağız, zekâtımızı vereceğiz. Zekâtımızı da kıt kıt, ucu ucuna vermeyeceğiz. “Çocukların misket oynarken bir karışı tutturacağım diye uğraşıp didindiği gibi” lüzum yok. Tam ucu ucuna olmasına gerek yok. Bolca verirsin, olur biter. Çünkü Allah daha çok veriyor.

Ve dâvû merdâküm bi's-sadakati. “Ve hastalarınızı sadaka ile tedavi ediniz.” Yeni bir ilaç. Sadaka ilacı. Hangi firmadan? Hadîs-i şerîf firmasından. Nasıl? Sen fakire sadakayı verirsin, Allah memnun olur, O da senin hastana şifa verir. “Sadaka vermek suretiyle hastanızı tedavi ediniz.” diyor.

Bir hastalığa tutuldu, hadi bakalım İstanbul'daki büyük profesöre. Orada muayene oldu, çare olmadı, Avrupa'ya, Amerika'ya...

Derdi olan Amerika'yı boyluyor, orada by pas ameliyatı ve sair. Bu da bir başka tedavi. Sen hastan için bir sadaka ver, birkaç fakiri sevindir. Bakalım ne olacak?

Hoşuma giden fıkralardan birisidir; Hindistan tarafında eski vezirlerden bir tanesi zamanın padişahının vefatında ödenmek üzere herkese borç para verirmiş. “Padişah öldüğü zaman borcu getirip bana ödersiniz.” dermiş. “Alın on bin altın, beş bin altın, iki bin altın.” “Ne zaman ödeyeceğiz?” “Padişah ölünce ödersiniz.” Tabii bu duyulmuş. Çünkü söylenen söz gizli kalmaz, yerin kulağı vardır. Gammazlar, nemmamlar, dedikoducular, laf taşıyanlar gitmişler, padişaha söylemişler. “Bu vezir senin ölümünü istiyor, borç para verirken, “Padişah öldüğü zaman ödersiniz.” diyor, hep sizin ölümünüzü anıyor.” O da gazaplanmış, kızmış, ateş püskürüyor, veziri yanına çağırmış. “Bre nankör! Ben seni şu kadar nimetlere gark ettim, kendime vezir yaptım, maaş verdim, imkân sağladım. Sen bunların karşısında bana merbut, sâdık ve vefalı olman gerekirken, ne yapıyorsun?” demiş. “Hayrola ne yaptım?” demiş. “Borç para

veriyormuşsun, ‘Padişah öldüğü zaman ödersiniz.’ diyormuşsun.” Başını önüne eğmiş; “Doğru, böyle diyorum ama niyetim başka.” demiş. “Nedir niyetin?” demiş? “Benim maksadım, hakiki muhtaç bir takım insanlara, ‘Padişahımız çok yaşasın!’ diye candan dua ettirmek.” demiş. “Adam vadesi uzasın, borcu geç ödesin diye ‘Aman yâ Rabbi! Padişahımıza uzun ömür ver de, vezirin borcunu biraz daha geç ödeyelim’ der, candan dua ederler diye yapıyorum.” deyince padişah çok memnun kalmış.

Hastalığın tedavisinde de bir fakire sadaka verirsin, candan hayır yaparsın. Ama on lira vermekle olmaz, bir hayır yaptın mı doyuracaksın, “Gel bakalım buraya, al şu parayı.” Adamın sevinçten şapkasını havaya atması lazım. “Vay be! Ne kadar para verdi, deli mi divane mi?” Deli de değil, divane de değil, Allah rızası için verdi. Verdi mi az vermemek, doyuracak kadar vermek lazım. Başkasına muhtaç etmemek lazım.

Adana’da cami ve Kur’an kursu yapımı için yardım topluyorlar; zenginin birisine gelmişler, durumu anlatmışlar: “Cami yap-

cağız, caminin yanında Kur'an kursu yapacağız, işte burada Diyanet'ten tasdikli, resmi dernek makbuzları." Onları almış, şöyle bir kenara bırakmış. "Bundan sonra, para toplamak için başka kimseye gitmeyin, hepsini ben veriyorum." demiş. Bitti, beş kuruş bir makbuz uğraşıp didinecek yerde bir kişi verir, geçer. Verebilir, olmayacak bir şey değil. Yine Afyon'da kubbeli bir cami yapımı için yardım topluyorlar, bizim hacı amca anlatıyor: Bir esnafın kapısına gelmişler, girelim mi girmeyelim mi, tereddüt etmişler. Çünkü bu adam sarhoş, sonra öteki partiden, menfi bir adam. Sırayla handa veya çarşıda dükkânları dolaşıyorlar. İçlerinden birisi. "Biz Allah rızası için cami yapılınsın diye para topluyoruz, girelim, azarlarsa azarlar, kovarsa kovar." İçeriye girmişler, "Mahallemizde bir cami yok, ihtiyaç var, bir cami yaptırmak istiyoruz." demişler. Adam biraz dinlemiş, "Bundan sonra kimseden para istemeyin, camiyi ben yaptıracağım." demiş ve camiyi yaptırmış. Bu camiden büyük, yolun kenarında, kubbeli, kocaman bir cami. "Bunu bir kişi,

hem hiç umulmayan bir insan yaptırdı.” dediler.

Onun için belli olmaz. “Parayla imanın kimde olduğu belli olmaz.” derler. Parası da vardır, imanı da vardır. Yaptığı kabahatlerden, kusurlardan dolayı içi zaten yanıktır, “Benim bu kadar kusurumu ancak büyük bir hayır paklar.” diye bir cami yaptırmaya heves etmiş, niyet etmiş, yapmış. Öyle yapar hayır dua alır, Allah onu da dünya ve âhiretin hayırlarına erdirir. Bir fakire doyurucu bir miktarda verirsin, kurtulur. Üç yüz veriyorsun beş yüz veriyorsun, üç yüz veriyorsun beş yüz veriyorsun adam yine geliyor istiyor, yine istiyor. Başka yerde de istiyor. En iyisi sen evine git, durumunu gör, işini hallet, ondan sonra bir daha istemez duruma gelsin. Hakikaten bir fakir bulduk mu, bunu yapabilirsek daha garantili olur. O zaman o da candan dua eder. Bir müslümanın bir müslümana arkasından yaptığı candan dua makbuldür. Öyle dua ettirmeye çalışalım. Hastalarımızı sadakayla tedavi edelim, Efendimiz’in tavsiyesi böyle.

Ve eiddû ve'l-belâi'd-duâe. “Ve belaya dua hazırlayın.” Kur’ân-ı Kerîm’de bir âyet-i

kerîme var, Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki:

f. Dua Belayı Önler

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ *Ve eiddû*

*Ihüm mesteta'tüm min kuvvetin.*¹³ “Din düşmanlarına karşı gücünüzün yettiğince, kuvvet, silah, malzeme hazırlayın.” diyor.

Muhterem kardeşlerim, biz burada güneşli havada oturmuşuz, rahat rahat hadîs-i şerîf okuyoruz ama dün gazeteleri okudum Yunanistan Kıbrıs'ı yine silah deposu haline getirmiş. Yüksek rütbeli bir askeri oraya göndermiş şu kadar tank almış, bu kadar uçak almış. Bunlar bir koku almayınca, bu işi yapmazlar. Yani mutlaka bir yerden bir koku aldı. Hani, “Kurt dumanlı, puslu havayı sever.” derler, ortalık biraz karışık. Amerika, Basra Körfezi'ne donanmalarını getirdi, öteki milletler de getirdiler, Rusya da getirdi. İsrail oradan kıpırdanıyor. İran Irak'ı yenmek üzere hazırlanıyor. Ortalığı biraz dumanlı gördü.

¹³ 8/Enfâl, 60.

Türkiye'nin doğusunda bir takım hareketler var, acaba İran'la Türkiye kapışır mı? Kapışır-sa durum ne olur? Fırsatı görüyor, hemen hazırlanıyor. Geçenlerde de açıkça, "Biz yakın bir zamanda Türkiye'yle savaşıcağız." dedi.

Hiç birimizin bir hazırlığı yok. Ben iktidara geçsem hepinizin evine birer tane roket atar mecburiyeti koyarım. Başbakan olsam, elimde iktidar olsa her eve bir tane roket atar aldırırım. Çok güzel bir silahtır, boru gibidir. Hatta onların hazırları da var, hazır iğne gibi. Bir iğne yapıyorsun ondan sonra çöpe atıyorsun. Bir patlatıyorsun ondan sonra at, yenisini al. Soba borusu gibidir; arkadan bir tanesi mermiyi koyar, bu taraftaki omzuna alır, şuradan gözünü yanaştırır, dürbünle tetiği çekti mi, tanka isabet etti mi tank gitti, binaya isabet etti mi bina gitti. Gümbürtüsü insanın kulağını patlatır. Uzaktan bir tane vurdun mu tankı mahveder. Her eve bir tane oldu mu yeter. İster Rusya yan baksın, ister Bulgaristan, ister Yunanistan.

Benim seçim sloganım, her eve bir tane bazuka. Her apartmana bir tane komutan.

Ben olsam bütün namuslu insanları silahlandırırım. Neden? Namussuzlar zaten silahı kanunsuz olarak taşıyor, hükümet istese de istemese de, polis takip etse de, istemese de çifte tabancayla geziyor. Bir tanesi de az geliyor, çifte tabancayla geziyor. En iyisi hazırlanmaktır.

Kur'ân-ı Kerîm'de, Allahu Teâlâ hazretleri; **وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ** *Ve eiddû*

Iehüm mesteta'tüm min kuvvetin, "Gücünüzün yettiğince silah hazırlayın." diyor Benim için kalkınmanın ölçüsü bu. Silah fabrikası kurarım, uçak fabrikası, tank fabrikası.

Gazetelerde okudum; İran, "Kendi kendimize tank yaptık, çok gizli silahlarımız var." demiş. Biz de dışimizi sıkarsak Avrupalılar'dan aşağı kalmayız. Japonya nasıl teknolojisiyle Amerika'yı, Avrupa'yı geçtiyse biz de geçebiliriz. Allahu Teâlâ hazretleri emrediyor; düşmana karşı kuvvetli olmak, hazırlanmak bizim boynumuzun borcu. Ecdadımızdan bize uzanan bir gelenek. Biz ölümden korkmayız. O istediği kadar silah yapacak, depo edecek. Orayı cephane, üs haline getirecek,

yedi kat koruganlar yapacak. Ama yine de biz bir hücum ettiğimiz zaman, korkup kaçacak. Çünkü onun savaştığı yerde buzdolabı var, televizyonu var, keyfi var, Amerikan barı var. Adam öyle alışmış. O ölmek istemiyor; yaşamak istiyor. Biz saldırdığımız zaman, ölmek isteriz, şehit olmayı tercih ederiz, şehit olmadığımız zaman üzülürüz. Hazırlıklı olalım. Elimizde Kırıkkale'nin dokuz milimetrelik tabancası, patladığı zaman yirmi beş metre öteye gider, onunla bir şey olmaz. Düşmana karşı hazırlanmak lazım.

Âyet-i kerîme onu emrediyor, biz de elimizden geldiğince hazırlanalım. “Muhakkak Türkiye'yle savaşımız olacak.” diyor. Bulgaristan hazırlanıyor, Rusya hazırlanıyor. Rusya'nın haritaları var; Balkanlar'dan şöyle gelecek, Kafkasya'dan böyle gelecek. Biz de Toroslar'da hapsedeceğiz, Toroslar'da siper yapacağız, harp edeceğiz. Öyle şey olur mu? Rusya, Afganistan'dan kaçacak delik arıyor. Ben onu Trakya'dan İstanbul'a bile getirtmem. Karadeniz'den bu tarafa gelirken daha Sinop'un dağlarında -önünde uzun deniz sahası var- canına okurum. Sivrisinek sürüsü

gibi geldiği zaman elinde silah olması lazım. Bir tanesini düşürsen ötekisi gelir, fazla hazırlanmak lazım. Bizim elli beş milyon asker olmamız lazım. Kadına da silah öğretmemiz lazım; korkmasın, çekinmesin, silah atmaya öğrensın.

Bu bizim vazifemiz. Hadîs-i şerîfe geçiyorum.

Ve eiddû li'l-belâi'd-duâe. “Nasıl Kur'ân-ı Kerîm'de düşmanlara karşı kuvvet hazırlayın.” diyor, âyet-i kerîme böyle başlıyorsa, burada da, “Belaya karşı hazırlık yapın, tedbir alın.” deniliyor. Nedir o *ed-duâ*, dua. Belayı ne def eder? Allah bir bela musallat etse -Allah etmesin- onun çaresi nedir?

Dua. Duadır çünkü, **الدُّعَاءُ يَرُدُّ الْقَضَاءَ بَعْدَ أَنْ**

يُبْرَمِ *ed-Duâu yerüddü'l-kadâe ba'de en yüb-*

reme, “Dua Allah'ın hükmünü değiştirir,” kesinleşmiş hükmü değiştirir. Allahu Teâlâ hazretlerine yalvarırsın, “Aman yâ Rabbi! Bağışla yâ Rabbi! Affeyle yâ Rabbi!” diye dua edersin, Allah affeder. Belayı döndürür, gel-

miş belayı kaldırır. Ama iyi kul olmak, iyi zamanda duayı unutmamak, Allah yolunda olmak şart.

Bu hadîs-i şerîfi bir daha tekrarlayalım, iyice hatırlınızda kalsın. Bize çok önemli anahtarlar, ipuçları veriyor.

“Mallarınızı zekât vererek koruyun, garantiye alın. Hastalarınızı sadaka vererek tedavi edin ve belaya karşı da dua hazırlığı yapın.”

“Roketatar hazırlığı yapın.” dediğim gibi dua da edin. Belanın karşısında dua.

Dikkat edilirse üç kademe zikredildi; insanın ya başına, ya malına bir şey gelir, Karadeniz’de gemileri batar, deposunda elektrik kontağından iş yerinde, evinde, yangın çıkar. Ya malına, ya canına bir zarar gelir; hastalanır üzülür, amansız bir derde tutulur vesaire. Veyahut malı da canı da sağlam olur, bir başka musibet, bela gelir. Bu hadîs-i şerîf hepsine çareyi söylüyor;

“Malını korumak için zekâtını ver, hastalıktan korunmak için sadakanı ver, belaya uğramamak için ağzı dualı bir kul ol.”

Bunların hepsi de kolay şeyler, zor şeyler değil. Zekât malın fazlasından veriliyor. Dinimiz, zenginin gırtlığına basıp da, “Vereceksin.” demiyor.

Mal sahibi olan bir insana, zengine; “Malının kırk da birini ver.” diyor. Kırk tane koyunu varsa, bir tanesini Allah yolunda veremezse yazıklar olsun ona! Ne cimri adammış ki otuz dokuz tanesi kendisine kalacağı halde bir tanesini veremiyor. Malın çoğundan veriliyor, fazla olduğu zaman veriliyor. Onun için zekât kolay verilir. Sadaka her zaman verilir. Zaten veriyoruz ama küçük küçük, azıcık azıcık veriyoruz. Biraz doyurucu verirsek, candan dua etmesini sağlayacak tarzda verirsek iyi olur.

Sağlam yere verelim. Kimisi sadaka tüccarıdır, aslında fakir değildir, dairesi vardır. Adam dilenme hastasıdır. Beyler paşalar gibi yaşayacak parası olduğu halde kılık kıyafet değiştiriyor, dileniyor. Koluna ciğer sarıyor, sanki kanamış da sargıların üstüne kan çıkmış gibi. Sargıyı çözdüğü zaman bir şey yok.

Mühendis kardeşlerimizden birisi anlattı:

Mekke-i Mükerrerme’de; “Allah rızası için sadaka!” diye dilenen birinden şüphelenmiş, gözüne sahtekâr gibi görünmüş. Kolu sakat gibi yapıyormuş. Yanına gelmiş, zorlamış, yakasına yapışmış, kolunu açtırmış. Bakmış, hiç bir şeyi yok. Bu işin tüccarına, sahtekârına değil, mahallenizdeki tanıdıklardan sorarak köyünüzden, kentinizden hakikaten muhtaç insanlara verin. Asıl miskin, asıl muhtaç, kimseye bir şey söylemediği halde için için fakirlikten kahrolan kimsedir, onu bulmak esastır. Çünkü hakikisi söylemeye utanır. “Benden daha fakirleri vardır.” diye de söyleyemez, utandığı için de söyleyemez. “El-hamdülillah yine ayda altmış lira para alıyorum, onu da alamayan var.” der. Altmış liraya evin kirasını mı verecek, yedi çocuğa mı bakacak? Ekmek mi, katık mı, giyim mi, yakacak mı alacak? Yetmez. Böyle gizli fakirleri bulmak, hakikaten yerine yardım etmek uygundur. Kimisi bu işin ticaretini yapıyor, mümkün mertebe onlara vermemeye çalışsın. Gelen boş çevrilmez ona azıcık bir şey verirsiniz, asıl fakirleri araştırırsınız. Araştırmaya kendi gücünüz yetmiyorsa bize de söyleyin.

Biz de elimizden geldiğince zengini fakire sevk ederiz, yardımcı olmaya çalışırız.

Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi hayırlara muvaffak eylesin, şerlerden mahfûz eylesin, cennetiyle Cemâli'yle cümlemizi müşerref eylesin. *Fâtiha-i şerîfe, maa'l-besmele.*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
22 Rebîü'l-Evvel 1408 /
14.11.1987
Özelif Camii/ Ankara

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

